

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 2/2004 vp

Valtioneuvoston selvitys komission tiedonannosta "Lissabonin strategia; komission kevätraportti"

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 18 päivänä helmikuuta 2004 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen komission tiedonannosta "Lissabonin strategia; komission kevätraportti" (E 3/2004 vp) sosiaali- ja terveysvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana
- EU-asiain päällikkö Hanna Rinkineva, sosiaali- ja terveysministeriö.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Euroopan unionissa on toteutettu Lissabonin strategiaa neljän vuoden ajan. Tämän jakson kuudessa on saatu aikaan kiistatonta edistymistä, minkä ansiosta on voitu tukea tarvittavaa siirtymistä kohti kilpailukykyistä osaamistaloutta, joka luo kasvua, työpaikkoja ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja jossa otetaan huomioon ympäristönäkökohdat.

Nyt annettavassa neljännessä raportissa käsitellään vuodesta 2000 tapahtunutta edistymistä. Raportissa kehoitetaan Eurooppa-neuvostoa hyödyntämään viimeaikaisen taloudellisen elpymisen ja edessä olevan laajentumisen tarjoamia mahdollisuuksia sekä antamaan tarvittavan säilyksen Lissabonin strategian etenemiselle.

Komission painopisteet vuodeksi 2004: Täytäntöönpanotyötä on vielä paljon jäljellä, ja siksi jä-

senvaltioiden on sitouduttava entistä tiukemmin jatkamaan uudistuksia, jotka on määritetty Lissabonin Eurooppa-neuvostossa ja sen jälkeen. Komissio ehdottaakin, että Eurooppa-neuvosto tekee tarvittavat päätökset seuraavilla kolmella ensisijaisella alalla ja korostaa päätösten yhteydessä nopean toiminnan tärkeyttä:

— Osaamiseen ja verkkoihin tehtävien investointien parantaminen: pannaan täytäntöön kasvualoite ja asetetaan tutkimukseen sekä yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen suunnattujen investointien määrä ja laatu entistä tärkeämmälle sijalle.

— Euroopan yritysten kilpailukykyyn vahvistaminen: sovelletaan parempaa sääntelyä — varsinkin teollisuuden alalla — ja hyväksytään ehdotus palveluita koskevaksi puitedirektiiviksi samoin kuin ehdotus ympäristöteknologiaa koskevaksi toimintasuunnitelmaksi.

— Aktiivisen ikääntymisen edistäminen: kannustetaan ikääntyviä työntekijöitä pysymään työelämässä ja nykyaikaistetaan elinikäiseen oppimiseen liittyviä koulutusjärjestelmiä samoin kuin työn organisointia sekä ennaltaehkäisy- ja terveydenhuoltojärjestelmiä.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto on listannut kannanottonsa seuraavasti:

- Kevään Eurooppa-neuvostossa keskityttävä työllisyyden ja kilpailukyyn parantamiseen.
- Ei uusia prosesseja ja tavoitteita, vaan pääpainon tulisi olla jo tehtyjen sitoumusten toteuttamisessa.
- Rakenteelliset uudistukset, tutkimus- ja innovaatiotoiminnan hyödyntäminen ja osaa-

misen kehittäminen ovat keskeisiä keinoja, joilla parannetaan EU:n kilpailukykyä ja edistetään investointien ja yritysten sijoittumista Eurooppaan.

- Tutkimusrahoituksen ohella on tärkeää luoda ympäristö, jossa tutkimus- ja kehitystoiminta synnyttävät innovaatioita.
- Eurooppa-neuvostossa tehtävä konkreettisia päätöksiä 3G-markkinoiden elvyttämiseksi ja laajakaistan edistämiseksi.
- Eurooppa-neuvostossa sovittava toimista ympäristöteknologian edistämiseksi.

Valtioneuvosto katsoo muun muassa, että sosiaalisen suojelun, talouspolitiikan suuntaviivojen ja työllisyysprosessin sisältöjen yhteensovittamista ja eri prosessien välistä vuoropuhelua on kehitettävä edelleen.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan toimialaan kuuluvia asioita on komission raportissa käsitelty kohdassa 2.4.1. "Sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vahvistaminen" sekä kohdassa 3.4. "Keskittyminen aktiivista ikääntymistä edistäviin uudistuksiin". Valtioneuvosto on omassa kirjelmässään edellämäinnittujen asiakohtien osalta ottanut kantaa aktiivisen ikääntymisen ja työvoiman tarjonnan edistämiseen sekä terveydenhuoltojärjestelmien nykyaikaistamiseen.

Komission raportissa on esitelty aktiivisen ikääntymisen edistämiseen tähtäviä toimia erityisesti siitä näkökulmasta, että vältettäisiin työvoiman tarjonnan nopea pieneneminen ja edistettäisiin ikääntyneiden työntekijöiden pysymistä pidempään työelämässä. Valiokunta pitää hyvänä, että valtioneuvosto on omassa kannanotossaan korostanut työvoiman tarjonnan pysyvyyden kannalta olevan tärkeää huomioida eri väestöryhmät kuten ikääntyneet, naiset, nuoret, vammaiset ja maahanmuuttajat. Tästä syystä on tärkeää edistää koko väestön, ei ainoastaan työntekijöiden, työ- ja toimintakykyä ja terveyttä.

Komission raportissa esitetään avoimen koordinaation laajentamista terveydenhuoltosektorilla. Avoimen koordinaatiomenetelmän käyttö laajentuisi raportin perusteella sosiaalisen suojelun kentässä terveydenhuollon modernisointiin. Valtioneuvosto suhtautuu omassa kannanotossaan varauksellisesti avoimen koordinaation laajentamiseen terveydenhuoltosektorilla. Samalla valtioneuvosto myöntää tarpeen terveydenhuoltojärjestelmien keskinäisen yhteistyön edelleen kehittämiseen. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston varaukselliseen kantaan avoimen koordinaatiomenetelmän käyttöönottoon terveydenhuoltosektorilla.

Göteborgin kokouksen päätelmien mukaisesti laadittiin avointa koordinaatiomenetelmää noudattaen jo alustava selvitys terveydenhuollon ja vanhustenhuollon alan suuntaviivoista kevään 2002 Barcelonan Eurooppa-neuvostolle. Nyt menetelmän käyttö laajenisi. Terveys- huollon järjestäminen kuuluu lähtökohtaisesti kansalliseen toimivaltaan ja toimivallan säilyttäminen kansallisella tasolla on valiokunnan näkemyksen mukaan edelleen välttämätöntä. Ter-

veydenhuoltomenoilla on sinänsä väestön ikääntyessä kasvava merkitys julkisen talouden kestävyiden kannalta ja siitä näkökulmasta terveydenhuoltomenojen kokonaiskehityksen ja terveydenhuoltojärjestelmien kestävyiden seuranta on tarpeellista. Avoimen koordinaatiomenetelmän käytön laajuutta on kuitenkin tarkkaan harkittava eikä sen piirissä tule ottaa kantaa keinoihin, joilla eri jäsenmaissa terveydenhuollon yhteisiin tavoitteisiin tulisi pyrkiä. Terveyspalvelujärjestelmien organisointi ja palvelujen tuottaminen samoin kuin rahoituskeinot tulisi jättää avoimen koordinaation ulkopuolelle. Kun avoimen koordinaation oikeudellinen pohja perustamissopimuksen käsittelyn yhteydessä on vielä kiteytymättä, ei uusien politiikkalohkojen saattaminen avoimen koordinaation piiriin ainaakaan tässä vaiheessa ole toivottavaa.

Komission raportissa on kohdassa "Sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vahvistaminen" käsitelty Euroopan köyhyysongelmaa. Esityksestä ilmenee, ettei Eurooppa-neuvoston asettamassa tavoitteessa köyhyyden vähentämisestä vuoteen 2010 mennessä ole toivotusti edetty. Raportin mukaan köyhyyden lisääntyminen on todellinen vaara useissa jäsenmaissa. Köyhyysriskin alaisena on 15 prosenttia unionin kokonaisväestöstä ja riski on suurin Etelä-Euroopassa ja Irlannissa. Riski kytkeytyy tiiviisti työttömyyteen, mutta kohdistuu myös monilapsisiin perheisiin, yksin eläviin iäkkäisiin naisiin sekä yksinhuoltajaperheisiin. Valtioneuvosto ei omassa kannanotossaan ole puuttunut köyhyysongelmaan.

Unionissa on meneillään Nizzan Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti avoimeen koordinaatiomenetelmään perustuva oma prosessi köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen ehkäisemisestä. Siinä prosessissa jäsenmaat ovat velvollisia laatimaan kansallisia toimintasuunnitelmiaan. Valiokunnan näkemyksen mukaan on hyvä, että köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä käsitellään myös tämän raportin yhteydessä. Valiokunta korostaa, että köyhyysongelman pahe-neminen unionissa on todellisenä uhkana unionin laajentuessa. Syrjäytymisen estämiseen tähtäviä toimia olisi pikaisesti tehostettava. Vuoteen 2010 tähtäävän 70 prosentin työllisyys-tavoitteen saavuttamisen kannalta on huolestut-tava koulutustilastojen tieto, jonka mukaan 17 prosentilta 15-vuotiaista eurooppalaisnuorista puuttuu perustiedot lukemisessa, kirjoittamisessa ja laskemisessa. Koska Lissabonin strategian keskeinen osa on sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistäminen, valiokunnan näkemyksen mukaan köyhyyden vähentämiseen tähtäävän tavoitteen edistymistä olisi tarpeen tarkastella myös valtioneuvoston kannanotossa.

Lausunto

Lausuntonaan sosiaali- ja terveysvaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan täydennettynä niillä huomautuksilla, joita tässä lausunnossa on esitetty.

StVL 2/2004 vp — E 3/2004 vp

Helsingissä 27 päivänä helmikuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Valto Koski /sd	Arto Seppälä /sd
vpj.	Eero Akaan-Penttilä /kok	Tapani Tölli /kesk
jäs.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Raija Vahasalo /kok
	Marjaana Koskinen /sd	Erkki Virtanen /vas
	Riikka Moilanen-Savolainen /kesk	Tuula Väättäinen /sd
	Aila Paloniemi /kesk	vjäs. Satu Taiveaho /sd.
	Juha Rehula /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.